

Uggerslev Mølle

En nordfynsk virksomhed gennem 50 år

I det flade, frugtbare og tæt bebyggede land, som med rette kaldes "Sletten" ses en vejmølle ikke så langt som i en anden egn, hvor den ligger frit på en bakke, men dog altid et godt stykke omkring. Den hører - ligesom kirken - til de mest karakteristiske bygninger, som giver vort landskab sit præg. Menneskene ser hen imod den i al slags vejr. Den er hele egnens vejrhane. Man ser vindretningen på dens stilling og vindstyrken på dens gang. Smukt tager den sig ud, når den står i den almindelige korsstilling, hemmelighedsfuldt truende i optrækkende tordenvejr, når vingerne står "i saks".

Den ene efter den anden af de smukke møller forfalder nu, for senere at forsvinde helt på elektricitetens sejrsgang, men den, hvorom her skal fortælles, er endnu langt fra i forfald, den drejer fremdeles sine vinger, langsomt og majestætisk i magsvejr, iltert og dirrende af nervøsitet, når blæsten farer hen over Nordfyn.

Uggerslev Mølle blev bygget for 50 år siden i sommeren 1880 af Rasmus Pedersen, Langager, der havde fået lyst til mølleriet og købt jord til at bygge en mølle på i Uggerslev. Men da han ikke selv var faguddannet, måtte han straks antage en udlært og dygtig møllersvend som bestyrer af møllen, medens han selv kørte ud med møllevognen for at afhente eller udbringe bøndernes kornsække.

Møllen kom i gang ca. 1. august, og bestyreren var Chr. Jensen, som få måneder senere selv overtog møllen og blev Rasmus Pedersens svigersøn. Det var den 10. december 1880, han overtog møllen, og den 21. samme måned holdt han bryllup med Ane Kirstine Pedersen, Rasmus Pedersens datter. Møller Jensen er født ikke langt derfra, i Brandsby, den 26. december 1853, faderen hed Jens Hansen.

Den første Uggerslev Mølle bygget i 1880. Nedbrændt 1889.

Chr. Jensen fortæller, hvorledes han som dreng hørte kanontordenen fra Dybbøl, og hvilket indtryk det gjorde på ham. Siden lærte han mølleriet på Neder mølle ved Bogense og arbejdede senere en del år som mestersvend på Næsbyhoved-møllen. Det var i de tider, da der aldrig var frihed for en møllersvend nat eller dag, når der kun blæste en nogenlunde antagelig vind, friheden måtte tages i stille vejr. Men det kunne også hænde, at arbejdet slap op, når det i lang tid havde været blæsevejr, og alt kornet i møllen var malet. Dog måtte møllen ikke stå stille, for at folk ikke skulle tro, at der var for lidt søgning. Så lod man den gå med tomme kværne; det kaldtes at "male abekatte".

*Møllerparret i Uggerslev,
Chr. Jensen og Ane Kirstine*

Chr. Jensen lærte sin håndtering grundigt, så han ikke alene kunne male bøndernes korn (og "tolde" deraf) eller fremstille det fine sigtede mel af hvede, rug og byg samt forskellige slags gryn, men han kendte hver tap og hvert hjul og drev i møleværket, og med den faglige indsigt forbandt han et ret enestående snilde til at arbejde i træ, så han ikke alene selv kunne reparere alt, hvad der gik brud på, men også fremstille nyt af de særlige for møleværket egnede træsorter, og kun ved større arbejder med ombygning og hovedreparationer behøvedes hjælp af en møllebygger (hvis håndværk nu også er ved at blive sjældent). Så godt var han inde i dette arbejde, at det er blevet sagt af de gamle, at der kun var to møllere på Nordfyn, det kunne gøre og deraf var Uggerslev-mølleren den ene.

I gammel tid kørte bønderne som oftest selv deres korn til mølle, og livligt var der, når det blæste godt; da kunne der holde både 8 og 10 vogne i gården, og medens mølleren sled med sækkene, fortalte manden "nyt". Det hændte også, at de kom ind og fik en "Mølleddram". Møllen kom snart i ry for sit fine flormel, og det ikke længe, før udvidelse blev nødvendig.

Rasmus Pedersen købte en gård i Uggerslev, og ved forskellige handler og mageskifter sikredes der møllen et jordtilliggende. Chr. Jensen anskaffede en dampmaskine, så man også kunne male i stille vejr. Indtraf en sådan periode, der blev af længere varighed, malede han for alle Nordfyns møller, fordi Uggerslev

mølle var det sted, hvor der fandtes dampanlæg.

Da man havde fået dette, opstilledes snart en båndsav, så Jensen kunne skære træ for folk, og fra denne ringe begyndelse voksede tid efter anden ved siden af møllen det - efter landsbyforhold - store savværk op, der forsynedes med moderne maskiner, så man ikke alene kunne levere almindelige savværksartikler som brædder, lægter, bygningstømmer og hegnspæle, men fremstillingen af *smørdrittelstaver* blev et speciale. Det var en artikel, der var blevet brug for på grund af andelsmejeriernes fremkomst, og den stærkt stigende smørproduktion gjorde snart denne vare til savværkets hovedproduktion, og Uggerslev Mølle blev leverandør til alle Nordfyns bødkere. Af sjældnere ordrer kan nævnes, at han to gange har leveret særlige kamhjul til en mølle i Calcutta.

Den ny Uggerslev Mølle genopført efter branden i 1889. Den ny mølle blev kraftigt moderniseret. Hvor den gamle mølle havde sejl, blev den ny forsynet med klapper (eller jalousier), som selv åbnede eller lukkede alt efter vindstyrken. Endvidere drejede møllen selv op mod vinden, idet den blev udstyret med selvkrojer. En meget moderne mølle. Bemærk også lige knægten i forgrunden på trehjuleren!

Ved savværket

I mange år var Chr. Jensen en sikker og velset gæst ved alle oplandets skovauktioner; næsten utallige er de jernbanevognladninger "snitgavn", d.v.s. skært bøgetræ, som han har hentet hjem fra stationen og skåret til drittelstaver, og mange tusinde kroner er fra hans hænder vandret i skovejernes kasser. Hushøje stabler af bøgetræ opstilledes derhjemme for lidt efter lidt at afløses af endnu højere stabler af færdige staver, der er stillet op for at tørres. Mange hænders arbejde krævedes, og folkeholdet voksede op til 12-14 mand i sæsonen.

Når dampfløjten lød, stillede folk i landsbyen deres ure efter den, det var lige så sikkert som radioens tidssignal i vor tid.

To gange har ildebrande hærget virksomheden, første gang, 1899, brændte møllen med, anden gang, 1923 kun savværket, men hver gang opførtes det på ny og forsynedes med de mest moderne maskiner. Foruden dampmaskinen blev der senere anskaffet en stor dieselmotor, og ejendommen har både eget vandværk og elektricitetsanlæg, hvorfra også de nærmest boende naboer forsynes med lys. - Tidligere solgte landmændene meget korn til Jensen, men de senere års forcerede produktion af dyriske produkter har bevirket en forskydning i dette forhold. Nu bruger landmændene mange flere foderstoffer, end de selv avler; derfor har Uggerslev Mølle i de sidste åringer fået en betydelig handel med indførte foderstoffer.

Nu er det ikke møllevognen men lastbilen, der kører og fordeler læs efter læs til kunderne. Jensen har altid været noget af en foregangsmand; han har medvirket til at få en telefoncentral; han var med til at oprette Otterup Realskole og var den en god støtte i

dens første, vanskelige år, men offentlige hverv har han ikke eftertragtet, endskønt han med sine rige evner ville have gjort udmærket fyldest (han har dog en periode været formand for Uggerslev-Nr.Højrup Sogneråd), men han har samlet sin bedste kraft om at føre sin virksomhed frem, og det er lykkedes godt for ham.

Et godt helbred har han altid kunnet glæde sig ved, og endnu færdes han dagligt overalt i virksomheden som den egentlige leder, selv om han nu har fået en god - og nødvendig støtte i sin yngste søn: Otte børn er opvokset i dette hjem, to af dem er i Canada, af de øvrige bor fem på Fyn og en på Sjælland; de er alle i gode stillinger. Chr. Jensen har læst meget og anvender ofte citater af sin yndlingsforfatter, Holberg. Han er en god iagttagelse og fortæller godt og med lune om sine oplevelser gennem et langt liv: Episoder fra soldatertiden med de gentagne ture til lejren ved Hald, Træk fra provisorieårene, gendarmtiden eller turen til Kolding den 1. august 1886, da henimod 50.000 mennesker hyldede Berg efter fængselsopholdet, eller om Hans Nielsen (nuværende socialdemokratisk folketingsmand), der lærte mølleriet på Uggerslev Mølle, hvorledes han allerede dengang øvede sig i at holde politiske taler.

Sin største oplevelse fik Jensen vel nok, da han i sommeren 1928 besøgte sine børn i Amerika. Kort tid forinden havde han mistet sin hustru, der var en sjælden dygtig og begavet kvinde, som trofast havde stået ved hans side i de mange arbejdsår og båret sin part af dagens møje. Året i forvejen - ved juletid 1927 - ramtes han af et andet slag, nemlig da "Fynske Mølleres Indkøbsforening" brød sammen på grund af direktørens besvigelser; da så det en tid truende ud for mange fynske møllere - også for ham, men som bekendt opnåedes der en ordening med kreditorerne, så dækningen af det store underslæb blev ordnet afdragsvis hvorved det lykkedes at undgå den overhængende fare.

At kende Møller Jensen er det samme som at holde af ham, og han er en kendt og agtet mand langt ud over sin egen egn; mange vil på jubilæumsdagen ønske ham til lykke og ønske ham nogle velfortjente hvileår efter de mange arbejdsår.

*Efter artikel i Fyns Tidende 9.12.1930.
Digitaliseret til Nordfynsk.dk af Margit Egdal.*

Åbent Hus

på Uggerslev Mølle 18. juni 2006

En samling af søler.

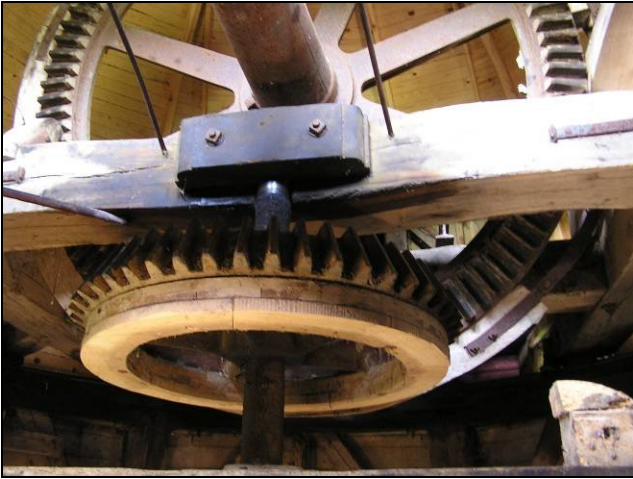
Den store aksel ud til vingerne ligger i sølen.
For at akslen skal glide let og i øvrigt ikke gå varm,
er sølen altid sølet godt ind i olie, deraf navnet.

Møller Chr. Jensen, efterkommer af den i artiklen omtalte Chr. Jensen, slår mølleporten op.

Spåner til tækning af møllen.

En mølle repræsenterer den ypperste teknik!

Ved kværnene.

Møllefotos Margit Egdal ©